

ALTELUU FANTEU

DIARIU BELETRISTICŪ ȘI ENCICLOPEDICŪ-LITERARIU CU ILLUSTRATIUNI.

Din scrierile inedite alui SIMEONŪ BĂRNUȚIŪ
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Observațiuni asupra educațiunii tinerimii din Moldova.

(Urmare.)

În ultra fiindă-că guberniul în rēportulū sēu cātră educațiune n'are nice una detoriă națiunale mai frumōsă decātū detoria dreptății de a incurăgia ecormente pre toți fii națiunii fără de diferință în Esi sēu în Parisi: ar' fi de doritū ca sē se facă burse și alte inlesniri și pentru junimea nōstră studiōsă aici la universitate; acēstă dorință e destulū de motivată nu numai prin considerațiuni, că junimea care invēță în străinătate nice una dată nu va fi de ajunsū pentru a implea tōte posturile națiunali, că junimea de aici sē pōte ajuta bine și cu burse mai micī, și fiindū dinsa neconținutū în ochii părinților sei și ai părinților patriei are și indemnuri mai multe de a merita încoragiamētulū, dar' dinsa e motivată și prin acēstă considerațiune că atuncī și junimea invēțătoriă în străinătate ar' avē în concurență celei de aici cu unū motivū de emulațiune mai multe, la din contra dinsa ar' potē lesne se crēdă, că nevēndū concurenți în școlele națiunali singurā e destinată la posturi și la inaintări ori va face progresū mai multū ori mai pușinū.

7. Este încă una impregiurare, care face de procede educațiunea nōstră națiunale cum procede

viēta bolnavului pre care l'au părăsitū cele mai bune poteri vitali dar' totū ilū mai țēnū doftori cum potū; educațiunea națiunale e opera cea mai grandioasă a tuturorū poterilorū națiunii întregī. La Romāni clasa națiunii cea mai înaltă, în care este concentrată cultura și averea, sau despărțitū de multū de corpulū națiunale în cea ce privesce educațiunea, dinsa își face educațiunea sēu în țiere straine sēu dela străinii din țieră; până cândū nu va contribui și clasa boiarilorū la educațiunea nōstră națiunale și încă nu numai redicāndū institute de binefacere și facūndū oferte bănesci pentru diferite institute de educațiune, prin care s'au destinsū boiarii Romāni și de multū și sē distingū și astădi, ci și educāndū-și pre fii sei în școlele națiunali, până atuncī guberniulū nu va potē sē facă nemica deplinū durătoriū pentru educațiunea nōstră națiunale, apoi națiunea cea ce n'are institute națiunali n'are nice patriă, ar' merita considerațiune din partea națiunaliilor nōstri și acēsta impregiurare că națiunea rom. sub Goți, Huni, Avari ș. a. au avutū de a sē lupta cu dușmani barbari, ēră dușmanii esistenței ei cei de astădi suntū forțe culți și de acea ar' devē sē se unescă tōte clasele națiunii nōstre spre a-și apera esistența.

Aceste sunt ideile, ce după părerea și convingerea lui Bărnăuțiu aveau să servescă de îndreptări la organizarea învățământului în Moldova. Ideile aceste voia dânsul să se facă trup și în direcțiunea acésta a și lucrat stăruind pre lângă organele competente, ca să se acuire bărbați harnici, cu carte, cu pregătirea recerută în de ale învățământului, totu-de-a-una inse tînându séma de impregiurări. În biografiă am amintit că Bărnăuțiu în înțelegere cu Laurianu stăruiau să se aducă *Transilvăneni* la Moldova și cu aceia să se ocupe catedrele mai de capetenă. Invitat între alții au fost și renumitul nostru poetu naționalu Andreiu Mureșanu, care inse din anumite motive n'a urmatu chiămării; și ca acele motive să se cunoscă, fiindu de interesu și pentru celu ce ar voi să-i scrie biografia, îi publicăm scrisoarea adresată lui Bărnăuțiu din Sibiu în cauza acésta; ea pórtă datulu de 4/XI. 1855 și e de cuprinsulu următoriu:

Sabinu 4 XI 1855.

Multă prețuitulă meu Domnă!

La onorata dtale epistolă din 9 optobre a. c. nu ve potui respunde mai curundu din cauza, că am fostu morbidu. Acum inse fiindu ceva mai bine, nu întârđiu a o face acésta. Mai nainte de tóte ve rogú, să aretați D. Domnului Leon Ghica Directorulu dela Departamentul Cultulu cea mai ferbinte a mea mulțamită pentru generositatea ce avu de a me propune pentru catedra de Literatura Română, asemenea mulțamescu și Domniei tale pentru bunătatea ce avuși de a aproba acea propozițiune. Cătu pentru strămutarea mea la Moldova, trebe se ve spunu, că pentru deocamdată me resoluvi a remăné în postulul, la care me aflu, mai alesu luändu în considerațiune impregiurarea, că am servit Statulu Austriacu în calitate de Concepistú și Translatoru 6 ani, încátu 'mi mai lipsescú numai 4 ani, ca să fiu capace de pensiuine atâtu eu, câtu și soția cu prunci, la evnirea unei mórte timpurie; mai încolo precugetându și la acea, că de și leafa anuală de 325 galbini este onorifică pentru unu bărbatú, mai alesu necăsătoritú, pe lângă tótă scumpetea ce domnesce deocamdată în Principate, pentru unu parente inse cu familiă numerosă, cum suntú și eu, crede, Domnulú meu, că nu este de ajunsú, nice pe lângă cea mai mare economie. Apoi dela o miseriă secură, care me dedai a o trage după mine, la alta nesecură, pe care nu o potú cunósce din tóte părțile, 'mi vine cu greu se me strămutú. Domnulú meu! Detorința de parente me face a me ingrigi pentru venitoriulu familiei mele în casu de mórte, apoi acelu venitoriú nu-lú potú asecura decâtú séu prin o pensiuine, de care la Dvóstre, pe câtú știu, pentru femei nu există, séu prin o leafă bună, de care să fiu în stare a-mi pune ceva la o parte în totú anulú. În Austria leafa 'mi este mică, pensiuinea inse 'mi asecură pe femeie și prunci de cerșirea pe la ușele creștinilorú; în Moldova nici me potú bucura de una, nici de alta.

Nu de leafă, căci acea abia ajunge pentru trebuințele de tótă ziua, nu de pensiuine, care nu există în felilú acesta. Pre lângă acésta starea cea precariă a Principatelorú în timpul de față pentru unu omú cu familiă încă nu este prea atrăgătoriă, nu pentru opozițiunile cele de acolo, cari într'adeverú suntú nubecule, ci pentru cele dinafară, cari sémenă a orcane. Aședindu-sé odată Principatele dela Dunăre definitivú, și perdurându totú spiritulú acestu naționalu și patrioticu, de cari să află astăzi însuflețitú cu distincțiune frații Moldoveni, atunci eu voiú fi celú dintăiu, care voiú cânta cum am cântatú și în anulú presente:

„Te salutú Moldovă, țeră renumită,
Patria lui Stefanú marelú Frou.
Căci cu micú cu mare, cu Domnú și Elită,
Îți prepari în lumé unu viitoriú nou!“

Veđi »Foia pentru minte, inimă și literatură« din anulú acesta, sub titlu de: Moldova la 1855. Eu ași fi celú dintăiu, care ași cere postú amesuratú poterilorú mele în Moldova.

Avuși bunătate a dice, că venindú acolo așú avé ocașiune a viețu mai conformú naturei pentru care am fostú chiamatú. Domnulú meu! Chiamarea mea ar' fi fostú să me cuprindú cu Pegasulú, aspirândú la Olimpú; și ca să o potú face acésta bine, aveamú trebuința de câteva peregrinagiuri pe la paméntulú celú clasicú, ér' nu se vëndú participia, séu ce e și mai reu, să traducú guberniulu meu hărtii ciocoiesci, pe cari consoții mei séu nu le vorú, séu nu le știu decifra; acésta inse așú fi potutu-o face numai avëndú o moșioră séu unu capitálașú, care se-mi verse pe totú anulú unu venitú securú de 400—500 galbini, séu avëndú unu postú de bibliotecariú cu o leafă bună.

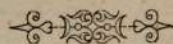
Értă, bunulú meu profesorú, că me espeptorai cu atăta sinceritate, și nu lua în nume de reu, decă impregiurările de-ocamdată nu me értă a me amesura dorinței Dvóstre. Binevoiesce a-mi mai scrie câte odată și fii incredințatú despre stima și reverința cu care sum și voiú fi remânea

Alú multú prețuitei D.-tale

ascultătoriú discipulú

And. Mureșianú.

(Va urma.)

Porunca sortii.

*Numai singurú în chilie
Ședú la mész meditândú:
De ce-atăta bucurie
Și dureri pe-acestú pământú?!*

*Bucurie pentru alții,
Pentru mine numai chinú; —
Ori așa-i porunca sortii,
Cátú trăiescú să totú suspinú?*

A. Bălibanú.

IUBIREA CEA DIN URMĂ

— *Novelă.* —

(Urmare.)

XII.

In locu de respunsu la intrebarea ce i-se adresase, orfana voi se-i incredințeze dómnei Angèle secretulú intêlnirei sale cu Flavianu, rogându-o sê-i dicteze ea insași conuita ce trebuia sê o observe. Dar' Micheline n'a avutú curagiulú sê-i spună. Póte că sê temea că contesa, inspirată de unú óre-care sentimentú de asprime, nu o va sfátuú ca sê jertfescă noroculú pentru datorință, iubirea pentru devotamentú. In adênculú inimei ómenilorú celorú mai buni, sê află totú-de-a-una unú mobilú de egoismú, care in modú instinctivú respinge, dela începutú, aspra necesitate a abnegațiunei.

Micheline sta nemișcată și tăcută. Dómna Angèle curmasé tăcerea.

— Purtarea d.-tale e semnificativă — dîsê ea. Căsătoria ce ți-o propunú nu-ți convine. Fie sê nu mai vorbimú despre ea. Asemenea nici d.-lú Pascalú nu va fi surprinsú de refusulú d.-tale, elú o presimța acêsta.

— O presimța?

— Fără indoială.

— S'ascepta la nesuccesulú pașilorú d.-tale?

— De sigurú. Deși a potutú prevedé, cu tóte aste, vesteá acêsta, suntú sigură, î-i va causa o lovitură dorerósă. Inimile dispuse in modú seriosú in favorulú cuiva, chiar' și atuncî cândú au puține ilusiuni, totuși sê mai nutrescú cu speranța.

Ele suferú in modú crudelú cândú sê vedú silite de a-și inăbuși in 'ele ultima rađă de speranță.

— Cuvintele d.-tale dómna 'mi facú reu!

— Décă d.-lú Kersaint ar' fi june, bucurósú s'ar' consola, reluá contesa cuvêntulú cu acea tenacitate femeiască care nu-și părăsesce nici odată pe deplinú scopolú la care fêntesce. Juneța e nestatornicia inimei și prin urmare își uită ușorú. Nu totú așa e cu vârsta inaintată. Atuncî inima devine seriósă, stătornică. Puținú accesibilă nestatorniciei emoțiunilorú ușoraticie, inima unú inaintatú in etate nu mai primesce a sê grava in adênculú ei, decâtú sentimente serióse. Décă acêsta gravare devine o rană, ea sê inveninéză câte odată, incâtú nici chiar' insuși timpulú nu ar' poté sê o vindece totú-de-a-una.

— Cređi dară d.-ta că d.-lú Pascalú sê fie până intr'atâta de nefericitú? intrebă Micheline agitată.

— Credú. Ia sémă numai câtú de multú s'a schimbatú! A devenitú numai o umbră. Elú intru atâta sê topesce dorindú a te vedé, incâtú cincispredece đile de asceptare îi causéză torturi grósnice. Pare că îi lipsesce aerulú neincungíuratú de lipsă pentru vieță.

Peptulú sermanei fete îi bâtea de credeai că i-sê rupe, domna Angèle observă și adause indată cu o voce mai blândă:

— Liniscesce-te, cu tóte aceste. D.-lú Kersaint este unú omú de curagiú și de resoluțiune. Indată ce va sci că visulú seu este nerealisabilú, sê va silí a-lú da uitării, 'lú va uita. Dragostea lui fără speranță sê va schimba intr'unú sentimentú mai potrivitú cu maturitatea vârstei sale, mai armonicú cu dorința inimei d.-tale.

— Și . . . decă ar' incepe sê me urască!

— Elú? . . . Ah respinge-lú, Micheline, insé nu-lú nesocoti!

— Ai dreptate, Kersaint este prea lealú, prea generosú, pentru ca sê pótă fi cândva injustú și crudelú.

— Êtă-lú, intrerupsé contesa conversația, că deschide ușa apartamentului. In câteva minute, îi voiú face cunoscutú rezultatulú iutretinerii nóstre.

— Ei bine! nu, incă nu, murmură tinera fată adêncú mișcată. Vréu sê me gândescú până mâne. Mâne numai, dómna, îi vei vorbi.

Zărindú pe Micheline, Pascalú remasé in locú ca inăbușitú. Sê lăsă pe unú fotelú și-și stersé fația inundată de sudori. Pe fația lui suferința era atátú de expresivă, incâtú era cu nepotință de a nu-ți fi bătătore la ochi. Micheline îi apucă mâna cu gingășie și îi vorbi nisce cuvinte atátú de dulci incâtú elú trebui sê-i suridă cu unú aerú plinú de fericire.

— Mē temeamú sê nu ți sê fi intêmplatú vre-o nenorocire, îi dîsê Pascalú, inăbușindú-și unú suspinú. Dar' êtă-te aici: Mulțumită lui Domneđeu!

Điua, cu tóte aceste, trecú incetinelú, cu anevoie. O silă nespusă, părea că apasă asupra fiecărui cuvêntú, asupra fiecărei mișcări. Contesa sê incerca inzedarú sê facă voce bună. Câte-o glumă nimerită mai invioșa din cândú in cândú sufletele, insé in curêndú ochii ér' sê intunecau, frunțile deveniau gânditóre, inimile păreau din nou apêsate. Ca sê scape de acêsta influință penibilă, sê scoboriră in grădină, inse ingrăditura de verdéță și de flori sê părú indată prea strimță pentru ca inima sê se pótă resfăta in voce. Sê hotărîră atuncî sê-și caute unú locú mai largú, mai recoritóriu și mai priințiosú la tufișurile din Luxembourg, unú locú linișcitú, unde spiritulú singurătății își intinde totú-de-a-una in óre-care resfrângere plăcută imperiulú seu binefăcătóriu și recreatoriú. Inse doreré unú filosofú a dîsú: »inzedarú schimbămú locurile, căci inimile nu sê schimbă.« Sub inalții castani ai parcului, ca și sub arborii din grădină, societatea nóstră nu incetă de a merge unulú lângă altulú, fiindú totú preocupată și suferindú de urítú.

Micheline sê oprí unú momentú ca sê privescă o maréță corfă de clopoței, de chrysanteme și de degitare. Dómna Angèle sê afla singurá cu Pascalú și-i dîsê:

— I-amú spusú scumpei nóstre copile.

Kersaint tresări.

— Ce ți-a respunsú? o intrebă elú cu stăruință.

— Că sê va gândí până mâne.

Și măne hotărise-va?

— Mi-a promisă.

E mai mult decât speram. Mulțumesc! Săra trecu cu mai puțină tristăță decum s'ar acceptau. Cătră dece ore, Pascalu s'ar dus în mansarda sa lăsându împreună pe contesa cu orfelina. În momentul despărțirii, dōmna Angèle, îmbrășișă pe tinera fată, apoi cu un ton cam solemn elu i dīse: Cugetă-te serios, s'ar tratéză de viitorul d.-tale și de fericirea unui om onest.

— Me voi cugeta serios, dōmnă, respunsē tinera fată cu o voce plină de emoțiune.

Micheline nu s'ar culcă. Ea petrecu nōptea parte cu ochii țintiti spre ceriu, parte cu fruntea spriginită pe mână, gândinduse asupra straniei sale situațiuni. Dōue voci s'ar redicau pe rēndu în internul ei și cercau de a rezolva problema. Una era acea a iubirei, cealaltă a recunoscinței. Cea de antăiu îi reamintea în modu elocuentu prōspele impresiuni ale trecutului, cele mai gingașe amintiri ale tineretii. I repeta cu ardōre: Dēcă voiesci s'ar fi fericit, mărită-te după Flavianu! — A dōua, din contra, îi vorbia cu un tonu trist și duiosu despre adversitățile resimțite, despre binefacerile primite, despre mângăerile în suferințele ei. I dīcea cu duioșie: Dēcă vrei se fi generōsă mărită-te după Pascalu Kersaint! Lungu timpu aceste dōue voci vrășmase s'ar luptară între ele cu cerbicie, fără ca una s'ar se fi părut că a învinsu pe cealaltă în inima Michelinei. Șovăindu într'adeveru, între aceste dōue inspirațiuni contrare, Micheline s'ar silia, de a s'ar hotări într'unu felu, fără s'ar pōtă isbuti.

Aflāndu-s'ar în prada unei perplesități atātu de obositōre, s'ar lāsă sdrobotită pe unu fotoliu; incetinelu capulu i cādīu înainte, pleōpele ca dōue aripi ce palpita, i-s'ar lāsară preste ochii ei deja inpainginați, și adormi.

Dormindū i-s'ar visă pe mamă-sa. Mamă-sa o acoperia cu sārutări, o inunda cu lacrimi și-i dīcea cu o nelinisece plină de grigi: Ascultă-me Micheline, fi sōcia aceluia, care mi-a făcutu unu mōmētū și țī-a mântuitu viēța! Flavianu este june, amabilu, ușorū, în curūdū s'ar va consola, dēcă l'ai pārsi. Pascalu inse, este în etatea în care sentimentele suntū incurabile, elu ar' pāstra în inima sa pentru totu-de-a-una lovitura fatală ce l'ai pētrunsu!

Dēcă acestu visu nu i-sar' fi aretatū Michelinei în somnū decâtu o singură dată, i-ar' fi datu prea pučină însemnătate. Dar' elu i s'ar aretatū din nou și mai expresivū și mai cu potere. Ast'felu cându ea sa desceptatū, o emoțiune superstiōsă i cuprinsē sufletulū. Ea s'ar hotări a s'ar supune autorității consiliului mamei sale.

— Remâneți cu bine! murmură ea suspināndu, remâneți cu bine voi iubirile țerei mele natale! renunțū la voi! Cu tōte că ve iubiamū multu, dulci ilusiuni ale juneței mele, și va-și fi iubitū tōtă viēța mea! Inse vōcea mamei mele mi-a dictatū datorința ce o amū, și eu trebuie s'ar ve jertfescū vērtuții.

Contesa sosī de deminētă.

— Ei bine! Micheline, o intrebă contesa — socotitute-ai?

Da, dōmnă, respunsē tinera fată: voiū fi sōcia lui Pascalu Kersaint.

XIII.

Micheline avea unu caracteru fōrte firmū, hotăririle sale nu și le schimba. Pe cându veni Pascalu ca s'ar afle de la ea insași cofirmarea celoru ce i-s'ar anunțaseră de cătră contesa, ea nu șovăi a-i respunde:

— Suntū gata s'ar devinū sōcia d.-tale.

— Nu-mi potū aduce aminte, respunsē Pascalu, cu o voce adēncu mișcată, ca s'ar fi sēmțitū vre-odată o fericire atātu de mare.

S'ar înțeleseră ca căsătoria s'ar se facă cātu mai grabnicū. Micheline trebuia s'ar se-și pārsēsca ocupațiunea din prāvāliă. pentruca fără amēnare se-și pōtă face pregătirile de cununiă. În urmă s'ar luatū hotărirea ca după celebrarea actului de cununie Kersaint și sōcia sa s'ar plece la Bretania unde vorū merge s'ar ingenunche la mōmētulū Michelinei Chabry. Acēta hotărire s'ar luatū la dorința Michelinei; ea voia fără indoială pentru superstiōsă sa supunere a cere o binecuvēntare nevedută. După ce și-au făcutū aceste proiecte, Micheline simți că ceva straniu i apasă inima, ea îngălbini, ochii i-s'ar lāngedira, fruntea i-s'ar increți. Voindū s'ar se-și ascundă suferința, s'ar dusē în salonu și s'ar rădīmă la ferestă pe cōte. Abia ajunsē acolo și zārī prin ferestă unu omu tineru trecūdū pe o cărare a grādinei. Atunci ca eșitā din fire, gāfăindū, eșī repede din odaie afară, lāsāndu pe d.-na Angèle și pe Pascalu uimiți de acēta eșire sgomotosă.

Ajungāndu sub galeriă, Micheline s'ar aflā în fața lui Flavianu pe care ilu luā de mână și-lu dusē sub umbrariulū de caprifoiu. Aici s'ar aședī și după ce s'ar opinti a-și reculege tōte poterile, declarā în modu hotăritu tinerului că ea trebuie s'ar renunțe la legătura proiectată între ea și elu.

Flavianu remase incremenitū. 'Și recāscigă cu tōte aceste competulū și o intrebă de cauza unei schimbări atātu de neprevēdute.

— Eu dispunū de viēța mea, respunsē Micheline. Me măritū după d.-lū Kersaint.

Grōsnică lovitură de fulgeru.

E cu nepotință! strigă Flavianu, cu ochii turburați.

— Adevērū iți grāiēsco.

O tăcere adēncă urmă în decursulū căreia nefericitulū tēneru, agitatū de sentimente tumultōse, nu scia dacă trebuie s'ar cedeze indignațiunei, batjocurei seau desperării. În cele din urmă s'ar stāpāni și cu unu tonu secū i-i dīse:

— Dacă trebuia s'ar se întēple ast'felu cu speranțele mele cele mai legitime, pentru-ce mai făcutū s'ar vinū? Pōte pentru ca s'ar-mi arunci în față acēta noutate în modu insolentū?

Micheline scōsē unu țipetū.

— Oh!... murmură ea îngrozită. Eri încă nu sciam, că în ora în care iți vorbescū, eu nu mai suntū a mea.

BCU Cluj Central University Library Cluj

— Fie replică Flavianū amăritū. In totū casulū nu mai amū ce sē cautū aici, și eu mē re-tragū. . . . Fi-î fericită! Remasū bunū!

Pe cându voia sē se depărteze sumețū și des-prețuitorū, Micheline 'lū oprī prin unū gestū repede.

— Ce vrei? o întrebă elū măsurând'o cu o privire rece.

— Vreū ca sē mē erți, murmură ea. Vreū sē me părăsesci fără a avea ironiă pe buze și ură in inimă.

— De, ce te privesce? nu cumva îți pasă de suferințele celorū cari nu suntū iubiți, de suferințele celorū cari n'au fostū iubiți nici odată. . . Dar' sē nu uitū, urmā Flavianū cu unū tonū aspru și desprețuitorū, este avutū acestū domnū Pascalū Kersaint?

Micheline sē redică cu violență.

— Flaviane! Flaviane! strigă ea, uresce-me, fiindū că esti fără milă! dar' nu me insulta, și-o interdicū acēsta.

In acestū strigătū, isvoritū din simțulū de onóre, Micheline era atâtū de imposantă și de majestósă, încātū Flavianū, fără voe își plecā capulū. Elū își ascunsē obrazulū in palme și isbucni in lacrime.

— Ah! murmură elū, nici pe departe nu me asceptamū la o ast'feliū de tradare!

Tinera fatā simți o sguđuire până in adēculū inimei. Alergā după Flavianū și-lū readuse sub umbrariū. Dar' inzădarū încercā ea sē-lū consoleze. Prezenția de spiritū o părăsise, inima i sē slăbisē, abia potū articula câteva cuvinte fără legătură. Prin o supremā încercare Flavianū ajunsē a-și stăpēni din nou emoțiunea.

— Pentru ce consimți a te mărita după acestū omū? o întrebă elū.

— Ca sē-mi plătescū o datorie de recunoscință, respunsē Micheline.

— Nedreptate și nebulie! căci mai pre susū de acēsta datorință de recunoscință este o altā datorință și mai sfântă încă, datorința iubirei nōstre nu-ți mai aduci aminte de ea?

— Dorere! Ce se-ți dīcū. Suntū fatalități, cari ne impingū fără voia nōstră pe alte căi decātū cele preferite! Plānge-me Flaviane, dar' nu me blastema!

— Nu te plāngū, dar' nici nu te blastemū, domnișorā. Mē voiu silī sē te uitū.

— Da, uită-me, uită-me! amū meritatu-o! . . Eu nu te voiu uita pōte nici odatā!

Aceste cuvinte din urmā îi scāparā Michelinei de pe buze atâtū de iute, încātū sermana copilā n'avū timpū nici de-a reflecta asupra lorū. Ea nu înțelesē pe deplinū gravitatea lorū, ci numai dupăce observā efectulū straniu ce-lū produsēră asupra lui Flavianū. In inima lui Flavianū aceste cuvinte dădurā nascere la unū felii de revoluțiune; ochii i sē aprinsēră, fația i sē inroși de unū valū de sânge, privelișcea turburatā a feței sale i dispārū și in loculū ei sē ivi espresiunea unui sentimentū esaltatū.

— Ah! ascēptā Micheline, strigă elū, inima d.-tale intrēgā mi sa destăinuitū prin unū singurū

cuvēntū! Da, mē iubesci și nu me vei uita nici odatā! Ore pōte fi altmintrenea? Sē separā ore cineva ast'felū de cele mai intime amintiri ale tinereței? Alungā ore cineva ast'felū cele mai profunde impresiuni ale inimei? Sē scii că pentru d.-ta este numai unū logodnicū și acestū logodnicū suntū eu! Feresce-te a te mărita după unū altulū, căci ai comite unū actū de vinovăție, de nebulie, de monstruositate! căci de imaginea mea n'ai scāpa nici la căpătēiulū patului nupțialū. . . . Ah! renunță, renunță numai decātū la pericolulū proiectū de eroismū ce l'ai conceputū. Dēcā Pascalū e atâtū de nobilū precum spui, atuncī binefăcatoriulū va înțelege că este unū sentimentū mai legitimū decātū recunoscința, și acestū sentimentū ește iubirea! Pentruca se-și cășcege cu unū dreptū mai multū la afecțiunea d.-tale, elū sē va grăbi de a te face sē-mi dai mână și îți va dīce cu curagū: Chiar' cu prețulū speranțelorū mele celorū scumpe, Micheline fi soția lui Flavianū! Elū continuā de a sē esprima cu acēsta vehementă, cu acēstā răpire. Orfana ilū asculta fără a-lū intrerupe. Ea suferia fără indoialā magnetismulū vorbelorū iubite, și ar' fi potutu-o crede cineva că sē va induplica. Cu tōte aceste nu fū așa. Ea in-sa-și curmā acestū farmecū și respunsē inpotri-vindu-se:

— Cuvēntulū meu este datū, elū e irevocabilū.

— Atuncī, cu și-o declarū, d.-lū Kersaint are sē scie că d.-ta te jertfiesci!

Micheline surisē cu o melancolie nespūsă.

— Ce-mi folosescē? dīse ea. Eu așū avē poterea, dēcā s'ar' cere, sē afirmū contrariulū.

Contesa și Pascalū apărurā la intrarea umbrariului. Tinera fatā sē redică, și reculegāndu-și tōtā poterea, dīse cu o lină emoțiune:

— V'am vorbitū de unū amicū din copilăria mea, de d.-lū Flavianū Locmaria. Eță-lū. . . Cre-dințiosū amintirilorū amicitiei nōstre de odiniorā, a venitū sē mi-o reamintescā; ba mai multū: elū imi oferā consacrarea acelei amicitii măritāndume după elū. Acestū pasū, ve mărturisescū, me atinge adēncū. Elū este pentru mine o deosebitā onóre. Dar' ce altceva i potū respunde, decātū că eu nu mai suntū a mea? Asta e totū ce sa petrecutū intre noi. Iti mulțemescū dar' din nou d.-le Flavianū de atențiune, și cu părere de reu, trebue se-ți repetezū că e prea târđiu.

Dupăce ascultară pre Micheline, cei doi bărbați sē salutarā cam in silă. Sē priviau cu rācēlă. ochii le clipeau intr'unū modū sinistru. Ținuta lorū pare că esprima o amenințare. Unū ochiū agerū totuși ar' fi potutū afla o deosebire mare in duș-măniile lorū. Flavianū areta mai multū disprețū, Pascalū mai multā aversiune. Celū de antāiū sē mira in modū impertinentū că unū ast'felū de rivalū îi este preferitū. Alū doilea sē irita gāndindu-se că unū tinerū atâtū de voinicū i-arū potea rapī tesaurulū.

După câteva minute de tăcere in decursulū căreia și unulū și altulū da sē înțelēgā mânia ce-i stăpēnescē, Flavianū replică cu unū tonū animatū:

— Nu, nu e prea târziu, decât d.-l. Kersaint înțelegându că drepturile mele covârșesc pe ale d.ensului, renunță de sine la o legătură, pentru care, anumite conveniențe, nu sunt, după mine din destul respectate.

Pascalu simți cum i se stringe inima cu violentă. Ar' fi voit să sugrume pe acestu insolent. Dar' d.oma Angèle, ghicindu ce se petrecea în internul lui, îl strinse de mână. Sub ac.osta apesare simpatică se linise.

— Micheline e încă totu stăp.ena pe voința sa, și dispune de vi.eta sa, respuns. Pascalu. În c.ātu me privesce pe mine, d.-le, eu nu voi renunța nici odată, din indemnul meu propriu, la o c.ăsatoria a c.arei perspectivă me face de o mie de ori mai fericit, decum ași put. o esprima.

— Așadară d.-ta nu scii domnule, ce mobilu a determinat consimțirea ce ai obținutu-o? Ei bine! află că numai recunoștința. Micheline se jertfese ca se-și resp.ăt.escă servițiile primite. Deci unu omu onest. nu primesce unu sacrificiu în schimbul unei binefaceri.

Ac.osta nouă provocare indreptată asupra lui Pascalu era se-l. facă se-i isbucnescă m.ânia, decât Micheline prin o privire rug.ăt.ore nu l'ar' fi domolit.

— Ei ce me privesce opinia d.-tale, replică Pascalu cu asprime. Eu nu ascult și nu respect. decâtu voința aceleia care este în dreptu a se pronunța pentru unul. seu altul. Deci repețesc: ea este liberă, și se p.ote hot.ari încă odată după voința sa.

— Vorbesce Micheline! strigă Flavianu. Nu mai șovăi. Mărturisese-i d.-lui Kersaint că noi ne iubim din copilărie! că o despărțire de doi ani n'a slăbitu sentimentul care ne însușeșce! că nu există fericire afară de iubirea noastră! că din t.ote aceste motive, at.ăt. de legitime, at.ăt. de imperiose, te decidi a-ți retrage o promisiune prin care te-ai angajat în modu at.ăt. de imprudent. Decă faci ac.osta declarațiune, binefac.ătoriu d.-tale se nu te indoesci, va sancționa prin aprobarea sa dorința sinceră și resolută a inimei d.-tale.

— Da, pronunță-te Micheline. I-ți asceptu hot.ărirea.

Și Pascalu se răđimă șovăind de unu st.êlp. alu umbrariului.

Micheline își pus. m.ana pe peptu ca se-și linisc.escă baterile inimei. Apoi cu o v.oce apesată respuns.:

— Eu nu schimb. nimic. din cea ce am făcut. Renoiescu deci din t.otá voința mea liberă angajamentulu luat. O vorbă am și acea mi-o țin.

O privire posomorită și rece f. respunsulu lui Flavianu la ac.osta declarațiune. După care Flavianu se depărta cu unu pașiu firmu și cu unu aeru măreț.

Cu t.ote aceste, contra voinței sale, lui Flavianu îi ț.șniră din ad.ênculu peptulu d.oue lacrimi cari remaseră at.êrnate de genele sale. Micheline le z.ări și se cutremură. (Va urma.)

AMORUL.

de Blaise Pascal.

Om.ulu s'a n.ăscutu pentru ca se cugete și nu există nici unu momentu în care el. se nu cugete; îns. ideile curate care ar' fi în stare se-l. facă fericit, ilu obosescu și slăbescu. Elu nu se p.ote familiarisa cu ac.ostă vi.eta uniformă; are lipsă de iritare și activitate, cu alte cuvinte, trebue ca din t.êmpu în t.êmpu se fie sguiditu prin pasiuni, alu c.ăroru isvoru viu si ad.êncu il. s.ênte în inima s'a.

Passiunile care corespund. mai multu ființei sale, sunt. amorul și ambițiunea. Ele n'au legătură între s.ene, dar' totuși adesea sunt. adus. în combinațiune; dar' ele se slăbescu, s'ar' p.ote chiar' đice se distrug. una pre alta. Ori c.ātu de cuprind.ătoriu ar' și fi unu spirit. el. este capabilu numai de o singură pasiune mare; de acea c.ându amorul se înt.ălnesc. cu ambițiunea, at.unci ele sunt. numai pe jum.ătate așia de mari decâtu cumu ar' fi c.ându s'ar' afla numai una singură. Etatea nu determină nici inceputulu nici sf.șritulu ambelor. el. se nasc. în etatea cea mai fragedă și dur.ăză adesea p.ână la morm.entu. Pentru-că ele pretind. multu focu, de acea și jun.eta este mai capabilă de ele, iar' cu t.êmpulu se imbl.ânzesce, deși ac.osta se înt.êmplă f.orte rar.

Vi.eta omului e miserabilu de scurtă. Ea se socotesce dela intrarea în lume; eu așiu începe mai bucosu a num.era dela nașcerea rațiunei, c.ându omulu începe a fi sguidit. prin ea, ce'a ce de ordinariu se înt.êmplă cu alu 25-lea anu alu vi.etei. Înainte de t.êmpulu acesta cineva este copil. și copilulu nu este bărbat.

C.ātu de fericit. este o vi.eta care începe cu amorul și se termină cu ambițiunea! Decă așiu av. se aleg. așiu alege pe ac.osta. P.ână c.ându cineva este infocat. este amabil. după ce se potolesce și disp.are: c.ātu de mare și frumosu este spațiu. ce r.êm.ăne pentru ambițiune!

O vi.eta agitată este bucuria spiritelor. mari cei mediocri nu află placere în ac.osta, ei în totu locul. sunt. mașine. Pentru acea a c.ășcigat. acela locul. cel. mai norocosu, pe care il. p.ote port. natura omen.escă, a c.ăru vi.eta începe și se termină cu amor. și ambițiune.

Cu c.ātu este mai mare forța spiritului, cu at.ăt. mai mari sunt. și pasiunile. Pentru-că pasiunile — îns. s.ênti.êmint. și idei, care aparț.ên. singur. numai spiritului, deși sunt. cauate prin corso — nu sunt. fără indoi.êlă alt'-ceva, decâtu spiritulu însuși își esercită într.êga sa calitate. Vorbescu aci numai despre pasiunile infocate, pentru-că celelalte se mestecă adesea între sine și cauz.ăză o confusiune f.orte incomod.ăt.ore; ac.osta nu se înt.êmplă îns. nici odată la cei ce au spirit. Într'unu sufletu mare, totu este mare.

Se pune întrebarea, dacă cineva se iubescă? Această întrebare nu și are loc, — cineva trebuie se o sîntă. Aci nu se reflectă, omul se sîntă atrasu într'acolo și are plăcerea a se înșela, dacă sfătuesce. Curățenia spiritului are de urmare și curățenia pasiunii; pentru acea unu spiritū mare și curatū iubesc cu caldură și vede clarū cea ce iubesc. Suntū două speție de spirite, celū geometricū și acela care s'ar' poté numi spiritulū liberū.

Acela are păreri lente, aspre, neinduplecate; acesta are o iutelă a ideiei, care se atașază totu-odată pre lângă amabilitățile obiectului iubitū. Dela ochi merge la inimă și de pe mișcările esteriore recunoscē elū cea ce se întēplă în internū. Cândū poșede cineva acestū — spiritū indoitū — câtū bucurie ofere apoi amorulū. Pentru-că atunci dispune cineva dintr'odată de forța și elasticitatea spiritului, amēndouē acestea atātu de necesare pentru elo-cențulū raportu între cei ce se iubescū.

Noi ne nașcem cu o dispozițiune de a iubi în inimă, care se desvöltă, precumū se perfecți- nēză spiritulū, și care ne îndemnă să iubimū totū ce ne pare frumosū, cu tôte că nu ni s'a spusū nici-odată ce este frumosū. Cine se mai poté deci îndoi, că pentru acea suntemū pre lume ca să iu- bimū? Și în faptă, ori câtū ne-amū da silința a o ascunde, iubimū totū de-a-una. Chiar' și în acele lucruri, de care credeamū a fi separatū iubirea, ea se află în secretū și ascunsă și este cu nepu- înță ca omulū se trăiescă și numai unū momentū fără ea.

Omulū nu este dispusū să rămānă singurū cu sine; elū iubesc; elū trebuie să caute aiurea, cea ce se poté iubi. Acesta elū o poté afla numai în frumșetă; însă pentru-că elū însuși este făptura cea mai frumșă formată de mână lui D-đieu, așia trebuie elū să se afle în sine însuși chipulū acelei frumșeti, pre care elū o caută în afară-de-sine, fie- cine poté observa primele rađe ale acesteia în sine însuși și după cum observă cineva, că obiectele afară de noi corespundū sēu să depărtēză de ace- lea, își formēză idea frumosulū sēu uritulū. Cu tôte acestea omulū care a ieșitū din sine și caută a umplē golulū născutū prin acesta în elū, nu se poté mulțami cu ori-ce întâlnește. Inima lui este prē largă, trebuie să fiă ceva ce-i sēmānă și este mai apropiatū de elū. Pentru acea frumșeta care ilū poté mulțami, constă nu numai în cuvīntă, dar' și în asemănare: ea se mārținește și re- stringe la diferența de secsū.

Natura a imprimatū acestū adevēru atātu de multū în sufletulū nostru, încātū aflāndū tôte acestea deja pēgătite; nu e de lipsă pentru acesta nici artă nici ștudiū; este ca și cândū amū avē a umplē unū locū în inima noastră, care în faptă se și umple. Acesta însă mai bine se sēnte, decâtū se poté spune. Numai ce-i ce-și confundă ideile și poté desprețui, nu o vedū.

Cu tôte că noțiunea acesta generală a frum- șetei este gravată cu caractere neșterse în sufletulū nostru, ea totuși află modificări mari în aplicarea specială, dar' numai la modulū de aprețiere cu pri- vire la ce'a ce ne place. Pentru-că cineva nu do-

reșce numai frumșeta ca atare, ci mai pretinde încă o miie de accessorii, care depindū dela dispozi- ționea în care se află; fiă-cine are potēmū dīce, originalulū frumșetei sale, acārei copie o caută în lume. Mai adesea însă suntū femeile care deter- mină acestū originalū. Precumū ele au o putere nelimitată asupra spiritului bărbatului, așia ele îi reflectēză părțile frumșetei, pe care o au, sēu o apre- țiază și adaugă ast'felū în modū arbitrarū cūtare sēu cūtare la frumșeta fundamentală. De acea este unū secolū pentru blondine, unū altulū pentru brune și deosebirea de păreri la femei despre aceste două decide și la bărbații aceluia-și timpū, pentru unele sēu altele.

Moda însă și și țera determină adesea cea ce se numesce frumosū. Este o aparițiune stranie, că obiceiulū se mestecă atātu de multū în pasiunile nōstre. Cu tôte acestea însă fiă-care poté avē in- chipuirea s'a proprie despre frumșetē, după care judecă elū pre celelalte și la care le reduce; așia se esplică pentru-ce unū inamoratū află pe iubita sa mai frumșă și o arată de modelū.

Frumșeta are o miie de variațiuni. Femeia scie să le jōce mai bine pe acestea. Dacă este de spiritū ea scie să le învioșeze și ridice de minune. Dacă o femeie voiesce să placă și cândū ea dis- pune și de avantajulū frumșetei sēu celū puținū în parte, atunci i va și succede; chiar' dacă bār- bații nici n'ar' observa acesta, și ea nu și-ar' da silința, totuși i ar' face amoroși. În inima lorū este unū locū golū și acolo se va incuiba ea.

Omulū este născutū pentru plăcere; elū o simte acesta, nu este de lipsă de altă probă pentru acesta. Elū urmēză rațiunei s'ale, cândū umblă după plăcerea lui. Adesea însă elū sēnte pasiunea în inima s'a, fără să scie, unde și cândū au începutū.

O plăcere adevērată ca și una falsă potū în acela-și chipū preocupā spiritulū. Pentru-că este indiferentū dacă este adevērată sēu falsă, numai să fiă cineva convinsū despre adevērulū ei?

Prin conversarea despre amorū devine cineva amoroșū. Nimicū mai ușorū decâtū acesta. Pas- siunea acesta este pentru omū cea mai frēscă. — Amorulū n'are etate; elū se rēnascē continuu. Poetii ni-o-au spusū acesta, pentru acea ei înfașēză pe Amoru ca copilū. Dar' n'a- vemū lipsă să întrebāmū de acesta, noi o sēmțimū.

Amorulū dă spiritū și se sustēne prin spiritū. Sē rēcere ore-si-care desteritate pentru a iubi. Modulū de a placē în fie-care dī șē desēcă; dar' trebuie ca cineva să placă și place.

O sērginte a egoismulū nostru ne înfașēză pe noi însine, ca și cândū am fi în stare a umple mai multe locuri în afară; pentru ace'a ne sēmțimū fōrte māruliți a fi iubiți. Indată ce o doreșce acesta cineva cu caldură, se observă indată și se cunōsce de pe ochii persōnei pe care o iubesc; pentru-că ochii suntū interpretii inimii; dar' numai celū inițiatū înțēlege limba lorū.

Omulū singurū este ceva neperfectū; elū trebuie să afle unū alū doilea, pentru ca să fiă fer- icitū. Elū o caută adesea în acela-și stratū alū

societății, pentru că aci se pot arăta unul altuia mai liber și mai lesne și sîmte că vâpaia crește, cu tôte că nu îndrănesc: a o descoperi aceleia care o ațită. Cându cineva iubesc o femeia în pozițiune soțială inegală, atunci ambițiunea pôte însoçi în ceputul amorului; dar' nu preste multu ea îl stăpânește. Elu este unu tiranu care nu sufere pe unu egal și șieși, elu voiește să fie sênguru; tôte pasiunile trebuie să i se supună și se-i fiă ascultătoare.

O prietenie sublimă umple inima unu omu cu multu mai bine, ca una de tôte dîlele și egală; lucrurile bagatele se confundă în potera ei de concepțiune, numai cele mari sînt permanente și rămănu.

Adesea se scriu lucruri, care se pot proba numai provocăndu pe fie-care să mediteze asupra s'a și să afe adevărul despre care se vorbesce. În acéstă constă potera argumentelor mele.

Décă omul este delicat în vre-una din părțile ființei s'ale spirituale, apoi este în amoru. Pentru-că atinsu de unu obiectu afară de sine îl va evita, îndată ce va afla în elu ceva în contradicere cu ideile sale. Măsura acestei delicatete alegătoare se determină prin unu motivu puru nobil și sublimu. Ast'feliu se pôte întempla ca cineva să se credă că este delicat, fără a fi însă în realitate și ceialaltu au dreptul se ne condamne; în vreme ce pentru frumsete își are fie-care măsura s'a propriă, independent de ace'a a celoru-alaltu. Cu acea de a fi séu a nu fi alegătoru, stă tréba așa că decă voiesce cineva a fi alegătoru, nu este departe de a fi în gradul supremu. Femeilor le place la bărbați acéstă delicateté alegătoare și acéstă este cum mi se pare punctul celu mai vulnerabilu pentru a le câștiga: ne face plăcere a vedé cum o miie altele sîntu rêsprinse și numai noi stimabile.

Calitățile spirituale nu se câștigă prin însușire, ci ele numai se perfecționéză. De aci urméză, că acéstă delicateté este unu daru alu naturei, și nu o acviștiune artificiosă.

Cu câtu are cineva mai multu spirit u cu atăt u află mai multă frumsetă originală; dar' nu este permis u a fi inamorat u pentru-că atunci, vede numai pe una.

Nu se întemplă ore că pre cându femeia iese din sine însași pentru de a se rëproduce în inima unu altuia, ca să rămănu pentru ceialaltu unu locu gol u în a ei?

Cunosc u și de acelea, care négă acéstă. Este permis u a numi acéstă nedreptate? Este firesce a da pe atăt u pe cât u au luat u.

Insistența asupra uneia și aceleia-și idei oboșește și anihiléză spiritul omului. De acea este de lipsă pentru intensitatea și durata amorului a nu ști câte-odată că iubim u; acéstă nu este o infidelitate, pentru-că de aci nu urméză, că iubim u pre una alta; concentrăm u numai potera mai multă, pentru de a iubi mai bine. Acéstă se întemplă fără a cugeta la ea; spiritul se înclină de sine spre acéstă; natura o voiește, o comandéză. Cu tôte acestea trebuie să o recunoșcem u, că acéstă este o consecență miserabilă a naturei omenești și că am fi mai fericiți, decă n'ar' trebui să schimbăm u idea; dar' aci nu se pôte ajuta. (Va urma.)

UNU CÂȘCIGU ÎNTERESANTU.

— Versiune. —

Optu domni galanți imbarcară în o dî pe o naie și se îndreptară pe Riu în jos. Puçin u mai înainte de a se depărta naia dela tîrmur u, căpitanul corabiei de totu mai primi și pre unu omu îmbrăcatu miser u, cu condițiunea ca să șadă liniscit u în unu anghi u, să se pörte bine și apoi la debarcare se plătescă matroziloru beatură de 18 cr.

Nikli — cum se numea omul — își lovi vesel u buzunariulu în care se aflau numai 7 cr. și căti-va bumbi picați de pre vestminte, în sîmnu că primesce condițiunile capitanului. »N'am chiar' 18 cr. — își dîse elu — dar' sper u că voi u câștiga și pre apă ceva.»

Călătorii erau tare bine dispuși totu glumiau și spuneau feliu de feliu de anecdote, și în distracțiune acéstă a lor u nici nu observă pe Nikli, care stătea înghemuit u în unu colțiu, necutedend u se-și depună nici chiar' bocceaua de pre spate.

După-ce călătorii gătără cu povestile, unu din ei priveau pe riu în jos u, ceialaltu vedend u pe Nikli retras u în colțiu s'eu 'lu agrăiră :

— N'ai ști să ne spui și tu ceva să ne distragem u!

— »Ecă — cugetă elu în sine — mi se dá ocaziune să câșcigu ceva! Se invoiră în urmă ca fie-care să propună pe rëndu câte o găcitură și celui care o va deslega mai antăiu să i se plătescă de cătră fie-care câte 50 cr. Era ceva pe placul toturora, sperand u că li se va da destul u obiectu de risu, începură a se gândi fie-care la câte o găcitură.

»Să-mi spuneți încep u cel u deantăiu — câte oué moi va poté consuma unu omu mănăciosu pe inima golă?« »Așia ceva e greu de găcitu! — reflectară vre-o cățiva, scoțend u din busunari u câte 50 cr. — »Câte? D'apoi numai unul u!« — rêsponse Nikli — »al u doilea nu-i mai mult u pe inima golă!« — »Drept'ai!« și aduna dela fie-care câte 50 cr.

»Ascéptă numai — cugetă al u doilea — imi vei plati tu banii inapoi. Să imi găciti — dîse elu cu voce înaltă — de ce a scris St. Paul u și epistolă II. catra Corinteni?« — »Fiind u-că n'au fost u de față să li-o spună cu gura!« rêsponde repede cel u din colțiu, stringend u banii.

Chiar' ajunsără cu naia în dreptul unu sat u. »Ecă orașulu Bamlach!« — dîse al u treilea — și acum dacă esci tu așia de iscusit u să-mi spui în care lună mănă mai puçin u locuitorii din Bamlach?«

»In Februari u — rêsponse Nikli — fiind u-că acea e luna cea mai scurtă.«

»Cum se pôte acea — întrebă al u patrulea — că din doi frați numai unul u nu-i unchi u?« — »Tare ușior u, fiind u-că unul u din ei e frate cu tatăl u d-tale și pentru acea ț u unchi u, celalt u fiind u-ți tată, nu-ți pôte fi și unchi u.«

»Să imi găcesci! — începû alû cincilea, chiar cându unû pesce sâri din apă — la care pesce isû ochii mai aprôpe unulu de celu-alaltû?« — »La celu mai micû« — rëpunsë Nikli, în vreme-ce cei-alaltî și recapitulau Zoologia.

»Cum vei putea merge călate din Berna până în Basilica diua în amédia mare și totû în umbră?«

»Așia că acolo unde nu va fi umbră te vei scobori josû de pre calû!« dîsë omulû nostru strêngendû banii.

»Dacă cineva pornindû din Basilea spre Berna în frigulû celû mai mare — întrebâ alû șieptelea — isî va uita mânușile acasă, ce va face ca sê nu-i înghețâ mânile? — »Și le face pumnû, și atunci nu i vorû iugheța mânile cî pumnulû,« gâci și de astâ-datâ Nikli.

»Și de ce s'a suitû Diogene în butoiû?« — intrébâ alû optulea — »Fiindû-câ butoiu n'avea ușiâ, căci sê fi avutû, intra prin ea!« — »Bravo! — rëpunsërâ călëtorii — ai gâcitû în totu-de-a-una, propune-ne acumû și tu una!«

Gândindu-së puçinû Nikli i întrebâ: »Se-mi gâciți d.-lorû, cum sê potû fierbe doi păstravi în trei ôle, dar' așia că în fie-care sê fie câte unulu?« Călëtorii erupsë în risû la audîlulû acestei gâciturî, sê cugetarâ puçinû, dar' vedëndû că n'ajungû la nici unû rezultatû, scôsë încâ câte 50 cruceri.

»Spune-ne tu și aci isû banii!« dîserâ ei.

Nikli dupâ-ce privi în drepta și în stînga sê sculâ din colțulû sêu și apropiândû-së de mësâ unde erau depuși banii, dîsë: »sciti ce d.-lorû, eu isû unû călëtorii sâracû, tare sâracû.« — »Ce avemû noi de a face cu acêsta? — intrébâ călëtorii curioși. — »Nimica! numai atâta vreau se vë spunû că isû tare sâracû. Nu luați dar' în nume de rëu — și dicëndû acestea scôsë 50 cr. — vë spunû dreptû că nici eu nu sciû! aci 'sû cei 50 cr. pentru celû ce va gâci....«

La audîlulû acestora toți erumpserâ în hohote, ilû lăsarâ în pace și sê îngirigirâ toți ca sê debarce, căci ajunserâ la loculû destinațiunei.

Nikli sê bucurâ de secerișul ce-lû făcû și fără de șovăire plăti vinû matrozilorû.

A. C. Domșa.

Ei...

*În estazû de fericiore
Lungû în ochii tîi priviam
Iar' în inima mea însumi
Nu șoiu bine ce simțam.*

*Unde-i ôre timpulû dulce
Te întrebû acuma eu,
Înse tu din depârtare
Audî ôre glasulû meu.*

G. SIMU.

» DIVERSE. «

Cronică. — Adunarea generală a XXIX. a „Asociațiunii transilvane“ sa ținutû estû anû în Reghinulû săsëscû în 27 și 28 Augustû st. n. — Ôspeții, mare parte, împreună cu mai mulți membrii din Comitet ilû centralû, au sositû deja Martî în 26 Augustû cu trenulû de deminêtâ. Cei sosiți au fostû întimpinați la garâ din partea Românilorû din Reghinû prin o cuvëntare rostitâ prin directorulû despârtëmêntului Reghinû, dlû P. Barbu. În numele ôspeșilorû a rëpunsû președintele Asociațiunei dlû G. Barițiu.

Mercuri în 27 Augustû am asistatû cu toții la serviciulû divinû ce sa sêvirșitû în biserica gr.-cat., precum și la parastasulû ce sa celebratû în fața criptei familiare întru aducerea aminte a fericitului Ladislau baronû Popû, fostû președinte alû »Asociațiunii«. După parastasû a rostitû președintele »Asociațiunii,« dlû G. Barițiu, o cuvëntare ocașionalâ, accentuândû meritele ilustruului defunctû pentru patrie, națiune și »Asociațiune.« — La 11 ôre sau deschisû ședințele. În cuvëntulû sêu de deschidere, domnulû președinte G. Barițiu a arêtatû scopulû »Asociațiunii transilvane,« precum și rezultatele ce le-a obținutû în decursulû celorû 29 de ani, decândû existâ. La cuvëntulû de deschidere a rëpunsû dlû M. Orbonașû, avocatû în Reghinû, bineventândû pe ôspeți și dorindû întruniri cele mai bune succese. — În conformitate cu programulû stabilitû sê alese o comisiune pentru încasarea de taxe și pentru înscrierea de membri noi în persônele d.-lorû G. Șagău, protopopû; P. Uilăcanû, protopopû; ambii din Reghinû, și I. Popescu, primariû în Toplița. — După apelulû nominalû alû membrilorû îndreptățiți a participa cu votû decisivû la debaterile adunării, ceti secretariulû II. alû »Asociațiunii,« dlû Dr. Ioanû Crișianû, raportulû comitetului despre activitatea lui în anulû 1889, prezentându-se în legăturâ prin președintele »Asociațiunii« rațiociniile pro 1889, precum și proiectulû de budgetû pro 1891, dimpreună cu 2 rapôrte speciale ale comitetului cătrâ adunarea generalâ, referitóre la o nouâ arondare a despârtëmintelorû și la suma de 1000 fl., votatâ decâtrâ adunarea generalâ din anulû trecutû în scopulû înaușirîi literaturii populare. Raportulû generalû dimpreună cu aclusele lui: lista stipendiștilorû »Asociațiunii,« consemnarea membrilorû de nou înscriși, consemnarea membrilorû rëposați, precum și cele dêuë rapôrte speciale sê transpuserâ pentru examinare unei comisiuni în persônele domnilorû G. Popû de Băseșci, M. Orbonașû, avocatû în Reghinû și A. Bârseanû, profesorû în Brașovû. — Pentru examinarea rațiociniilorû și a proiectului de budgetû sê exmisë o comisiune în persônele domnilorû P. Pipoșiu, jude reg. la tablâ în M.-Ôșorheiû; P. Barbu, avocatû, și Dr. A. Todea, avocatû, ambii din

Reghinü. Propunerii sau interpelări nu sau insinuatü. Singura disertațiune ce a fostü anunțată nu sa potütü ceti din causă, că autorulü ei n'a fostü de față. Ast'felü sa potütü încheia ședința deja la örele 12 $\frac{1}{2}$.

Înainte de încheiere președintele împărțâși adunării îmbucurătoare șcire, că *fericitulü inginerü Ioanü Olteanü din Galați de naștere din Cojocna, a lăsatü „Asociațiunii“ prin testamentü frumösa sumă de 100.000 lei*, — care legatü a și fostü transpusü la cassa »Asociațiunii«, după detragerea competențelorü erariale, în sumă de 90.000 lei în aurü. *Adunarea a luatü cu însufletire actü de acestü faptü nobilü a repausatului I. Olteanü și și-a exprimatü prin sculare pietatea și reverința față cu dăruitörulü, alü cărui nume va rămânea neștersü în amintirea Romänilorü.*

La 2 öre a avutü locü banchetulü arangiatü în onörea öșpețilorü; — iar' la 8 $\frac{1}{4}$ öre s'era sa începutü concertulü arangiatü în favorulü »Asociațiunii« cu programulü următorü:

1. a) Dima: »Cântecü de tömnă;« b) Tosti: »Vorrei morire«; c) Ștefänescu: »Mändruliță...« cântate de dlü Nicolae Popoviciü, profesorü de musică în Brașovü. — 2. »Echourü de suspine«, poesie de Pomiliu, declamată de Domnișöra A. Șceopolü. — 3. Mozart: Arië din »Fluerulü fermecatü«, cântată de dömnä Maria Crișianü din Sibiiü. — 4. Alardü: »Faust«, fantasie p. violină și piano, executată de prof. de musică din Reghinü, dlü Maroscher. — 5. Kreutzer: Duetü din opera »O nöpte în Granada« p. sopran și bariton, cântatü de dömnä Maria Crișianü și domnulü N. Popoviciü. — 6. Scheletti: »Dörulü«, cântatü de d.șöra A. Șceopolü. — 7. Dima: a) »Sequidilla;« b) »Ceriulü meu«, cântate de dömnä Maria Crișianü. — 8. a) Dima: »Șciü tu mädrä...;« b) Musicescu: »Rëσαι lunä...;« c) Musicescu: »Nevësta care iubeșce...« cântate de dlü N. Popoviciü.

Mulțimea participanțilorü la concertü, care umplea până la îndesuală sala de-alfeliü pentru împregiurările locale förte spațiosă, nu aveau decâtü cuvinte de laudă și de recunoscință față cu concertanții.

Joi în 28 Augustü la 9 $\frac{1}{2}$ öre sa începutü ședința a II-a. După verificarea protocolului luatü în ședința I-ä a urmatü raportulü comisiunii pentru înscrieri. Din taxele de membri noi și vechi, îndeosebî membri fundatori, a intratü frumösa sumă de apröpe 1500 fl. v. a., dovadă despre viulü interesü ce-lü nutrescü pentru »Asociațiune« Romänii din Reghinü și giurü, căci ei cu deosebire au fostü aceia, care și-au datü obolulü. — A urmatü apoi la ordine raportulü comisiunii pentru examinarea rapörtelorü comitetului prin raportorulü aceleia dlü A. Bârșeanü. Raportulü generalü alü comitetului sa luatü spre știință. Proiectulü pentru o nouă arondare a despărțemintelorü sa aprobatü cu unele modificări și comitetulü a primitü însärcinarea, de a-lü pune în

lucrare încă în decursulü anului 1890. În urma raportului specialü, relativü la suma de 1000 fl., votată pentru înavutirea literaturii populare, care a datü ansä la o discuțiune mä lungä, șa hotäritü, ca această sumă s'ë se susțenä și în viitorü. Din ea s'ë se escrie premii pentru cele mä bune scrieri menite pentru poporü din economia de câmpü și de vite, apoi pentru scrieri tractändü cestiunii istorice, etnografice și filologice, care vorü fi a s'ë publica în organulü »Asociațiunii«, și în fine pentru manuale, de care s'ë simte mä mare lipsă în șöcolele nöstre medii. La propunerea comisiunii pentru examinarea rațiociniilorü și a proiectului de budgetü prin raportorulü, dlü Dr. A. Todea, i-sa datü comitetului absolutoriulü cerutü pentru gestiunea anului 1889 și sa stabilitü budgetulü pro 1891 întocmai proiectului prezentatü de comitetü.

Urmändü a s'ë defige loculü pentru proxima adunare generală, sa primitü învitarea făcută din partea dlorü Ioanü Rațiiü, Bontescu și Ivan din Hațegü (mä era o învitare din partea Romänilorü din Deva) și ast'felü adunarea din anulü viitorü s'ë va țenea în opidulü Hațegü. Terminulü țenerii ilü va fixa comitetulü în conțelegere cu Romänii din Hațegü și giurü.

În fine s'ë luärä dispozițiunile de lipsă pentru verificarea protocolului ședinței a II-a.

Cu aceste terminändü-s'ë ordinea șilei, președintele mulțimi membrilorü preșenti pentru interesulü ce l'au doveditü și declarä ședințele adunării a XXIX-a a »Asociațiunii« de încheiete.

Joi s'era a avutü locü balulü datü totü în favorulü »Asociațiunii.« Sala, în care sa datü și concertulü, era plină. Toalete frumöse, costume româneșci întocmite cu gustü și buna dispozițiune la toți cei de față, iatä caracteristica acestui balü, care a duratü până în diori de di. — În pausă sau distribuitü cele döue premii de câte 2 napoleonü, menite a s'ë da acelorü 2 dame, care vorü avé cele mä frumöse costume româneșci întocmite de ele însëși. Unulü l'a căpëtatü d.-na Mäneguțü din Murëșü-Oșorheiu și altulü d.-na Danü din Borgo-Prundü.

Vineri în 29 Augustü sau într'unütü toți öșpeții în parculü din apropierea orașului, iar' s'era venirä toți cei din Reghinü cu micü cu mare, ca s'ë și iee la garä rëmasü bunü dela öșpeții ce s'ë îndepärta.

Au fostü șile de adevërată s'erbätöre șilele adunării din Reghinü. Meritulü e fără îndoiälä alü Romänilorü din Reghinü, cari n'au cruțatü nici östeneii, nici jertfe, pentru a face öșpețilorü plăcutä petrecerea la dënșii.

Laureatulü Poetü alü Gintei latine

Barđulü dela Mirceșci

VASILE ALEXANDRI

a repausatü

în s'era șilei de 3 sept. st. n. în etate de 69 anü.

Înmormëntarea, care a fostü dömnä de marele defunctü, sa făcutü pe speșele statului romänü în 7 sept. n.

Eternä amentirea lui!

GLUME.

Ce cântă. — Profesorul de muzică: (pre care voiau a-lu angagia pentru de-a instrua pre domnişora): — Ce cântă domnişora?

Domnişora (cu grabă): Să moriū cu tine, sē mē sfērşescū?... .

Profesorul de muzică: Apoi dacă a-ţi ajunsū până acolo, vē rogū sē nu mai începeţi la pianū... . căci destulū şciţi pentru viēta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Imaginaţiune desvoltată. — Amice, de câte ori vēdū impreună pre acesti doi ōmeni, Inchipueşte-ţi unū advocatū şi unū medicū, totū-dē-una mi-sē impare că vēdū inaintea mea o bandă-de-têlhari.

Cum aşa?

Nó, pentru că totū-dē-una imi vinū în minte cuvintele „Punga ori viēta ta!”